

Straf hulp bij zelfdoding niet

Met de toenemende levensverwachting groeit het aantal mensen dat op enig moment het leven als voltooid ervaart en op een menswaardige manier afscheid wil nemen. De documentaire *Een daad van liefde* over Moek Heringa bracht dit vorig jaar duidelijk in beeld. Moek was 99 jaar, maar wilde geen 100 worden. Op de website geachtekamerleden.nl staan indringende verhalen van mensen die niet lijden aan een ziekte maar aan het leven zelf. Deze groeiende groep mensen moet serieus genomen worden. Een arts, stervensbegeleider of naaste zou hulp moeten bieden – afhankelijk van de wens van de betrokkene.

De huidige euthanasiewet biedt geen ruimte aan mensen zonder medische aandoening die hun leven voltooid achten en een stervenswens hebben. Dit leidt tot situaties waarin mensen onnodig lijden, op onwaardige manier uit het leven stappen of een mislukte poging daartoe ondernemen. Als een naaste, arts of hulpverlener besluit hulp te bieden, maakt hij zich schuldig aan het misdrijf 'hulp bij zelfdoding', waarop drie jaar gevangenisstraf staat.

Hulp bij zelfdoding is strafbaar gesteld in 1886. Bij de bespreking van dit wetsartikel kwam de Raad van State met de terechte vraag of er wel grond was voor strafbaarstelling, aangezien zelfdoding geen strafbaar feit is. Maar de wetgever beschouwde dit als een daad die inbreuk maakt op een algemeen beginsel: 'eerbied voor het menselijk leven'.

Maar we gaan allang niet meer uit van het principe dat eerbied voor het leven een absolute waarde is. Dit blijkt uit de wet over de geneeskundige behandeling, waarin de autonomie van de patiënt centraal staat, ook als dat het einde van zijn leven betekent. Ook de euthanasiewet uit 2002 is daar een goed voorbeeld van. In dat licht is het goed de legitimiteit van dit wetsartikel (art. 294 lid 2) ter discussie te stellen.

Als het idee van 'eerbied voor het leven' niet langer een absoluut beginsel is, waarom is deze daad dan strafbaar?

In de afgelopen maanden heeft de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levens einde (NVVE) het maatschappelijk debat gevoerd over de afschaffing van dit artikel. Daaruit blijkt dat er angst is voor misbruik. Gevreesd wordt dat zwakkeren in onze samenleving de dupe worden van mensen die uit eigenbelang 'een handje helpen'. Die angst is begrijpelijk, daarom heeft de NVVE voorstellen ontwikkeld die de kans op misbruik minimaliseren.

Ten eerste: het aanzetten tot zelfdoding blijft strafbaar. Dit beschermt mensen tegen druk vanuit de omgeving. Ten tweede: de essentie van 'hulp bij zelfdoding' zit in de term

Groeiende groep mensen zal uit leven wil stappen, omdat hun leven af is

'zelf'. Degene aan wie de hulp verleend wordt, moet de handelingen die leiden tot overlijden zelf verrichten uit vrije wil. Hulp is slechts gericht op het mogelijk maken van een menswaardige dood.

Tot slot kan er gekozen worden voor een alternatief dat de strafbaarheid van hulp bij zelfdoding niet geheel wegneemt, maar deze onder voorwaarden mogelijk maakt. In de wet kan worden opgenomen dat deze hulp niet strafbaar is als er wordt voldaan aan de criteria onbaatzuchtigheid, transparantie, toetsbaarheid, zorgvuldigheid, waardigheid en legaliteit.

Zo kan op een gecontroleerde manier hulp bij zelfdoding geboden worden.

Renske Helmer en Laura de Vito – respectievelijk beleidsmedewerker en jurist van de NVVE

